Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Vastaus valtuustoaloitteeseen Vaasan kotihoidon ja vanhustenhuollon laajentamisesta; R Mahdi (RKP)

Aluehallitus 31.08.2026 § 157

Valmistelija Olin Paula
Pellfolk Tony
Kotanen Heidi
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Mahdi ja valtuustoryhmä (RKP) on jättänyt valtuustoaloitteen 2.6.2025. Aloitteessa korostetaan Vaasan kotihoidon kehittämistarvetta. Siinä esitetään kotihoidon kehittämissuunnitelman laatimista erityisesti henkilöstön, kapasiteetin, saatavuuden ja laadun vahvistamiseksi. Lisäksi pyydetään muun muassa toimeenpanemaan liikkuva kotihoitotiimi, jolla olisi erityisosaamista geriatriasta, dementiasta ja palliatiivisesta hoidosta. Aloitteessa nostetaan esiin kuntoutus sairaalajakson jälkeen, tiimityö kotihoidossa takaamaan kokonaisvaltainen hoito.

Miten kotihoitoa on kehitetty viime vuosien aikana?

Osastosulkujen jälkeen kotihoitoon on panostettu. Hankerahaa on saatu uusia toimia varten ja etäpalveluihin on panostettu Prima Botnia hankkeen kautta. Kiuru-rahaa on kotihoidon etäpalveluiden kehittämiseen osoitettu noin 1,1 miljoonaa. Prima Botnia – hankkeessa ikäihmisten työpaketin talousarvio ajalle 2023–2025 on noin 1 milj. sisältäen kotihoidon sekä omais- ja perhehoidon. Vuoden 2025 Sotenderin käyttöön on keskitytty ja vuonna 2026 keskiselle alueelle on lisätty uusia hoitajavakansseja.

On pyritty varmistamaan, että oikea asiakas on oikeassa paikassa. Kotihoidon kriteerit on yhtenäistetty ja vaikka niitä on tiukennettu, ne ovat edelleen valtakunnallisesti matalat. Palveluohjauksen ja kotihoidon henkilöstön kanssa käydään jatkuvaa keskustelua asiakkaiden palveluiden järjestämisestä. Palveluohjaus toimii erillisenä yksikkönä toisella toimialalla, keskisellä ja pohjoisella alueella toimii myös erilliset kartoitustiimit. Palveluohjauksessa tehdään päätökset kotihoidon palveluun pääsystä ja palvelun päättymisestä sekä tarvittavat muutokset palvelussa.

Kotihoitoa on myös kehitetty kustannustehokkaammaksi yhteisen toiminnanohjauksen avulla. Valtakunnallisen tavoitteen mukaan pyritään kasvattamaan henkilöstön välittömään asiakastyöhön käyttämää työaikaa. Haasteena asiakasajan saavuttamisessa ovat erilaiset tehtävät, jotka eivät näy asiakaskäynneissä, koska kotihoidon henkilöstö tekee niitä myös sellaisten hyvinvointialueen asukkaiden luona, joilla ei ole kotihoitoa. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa turvapuhelinasiakkaiden käynnit tukipalveluna sekä nostotehtävät (823-tehtävät). Toiminnanohjaus tukee kotihoidon järjestämistä varmistamalla, että ammattihenkilö, joka toteuttaa käynnit vastaan asiakkaan tarpeita. Tarvittaessa henkilöstöresursseja voidaan käyttää myös yli aluerajojen.

Alueilla työskennellään tiimeittäin ja jokaisella asiakkaalla on nimetty omahoitaja. Auttaminen yli aluerajojen auttaa työtekijöitä sillä alueella, joka on sillä hetkellä kuormittunut ja näin varmistetaan asiakkaalle se aika, joka hänelle on käyntiin varattu. Jokaisella työntekijällä on aktivoiva työote. Asiakasta aktivoivaa työotetta tukee myös etäkäynnit.

Vaasan alueella on vuoden 2025 aikana kehitetty ikäihmisten 24/7 palveluita yhteistyössä toimialojen kanssa. Kotihoito on ollut aktiivisesti mukana kehittämistyössä. Kotihoito on selkeyttänyt päivystyksen ja osastojen yhteydenottotapoja kotihoitoon, kehittänyt yhteistyötä uuden kotiuttamisen tuen tiimin kanssa ja tehnyt tiivistä yhteistyötä palveluohjauksen, kotisairaalan ja liikkuvan sairaalan kanssa. Joulukuussa 2025 koti- ja

asumispalveluiden toimiala järjesti seminaarin liittyen kotihoidon asiakkuuksiin. Potilaslogistiikan toiminnanohjausjärjestelmän on tarkoitus seuraavaksi laajentua kotihoitoon. Tämä mahdollistaa paremmin tiedonkulun eri palveluiden välillä.

Kotihoidon esimiesrakennetta on uudistettu siten, että työtaakka jakautuu sekä lähihenkilö- että koordinoivalla tasolla. Vaasan alueen kotihoitoon on lisäksi saatu kattava palveluvastaavaverkosto, joka toimii esihenkilön tukena ja sijaisena. Tällaista järjestelmää ei kunta-aikana ole ollut. Palveluvastaavana toimii sairaanhoitaja, joka käyttää 50 % työajastaan henkilöstöhallinnollisiin tehtäviin ja 50 % sairaanhoidollisiin töihin.

Viikoittaisessa operatiivisessa tilannekuvassa on myös kotihoidon osalta raportoitu kotihoitoon odottavien määrää. Odottajien määrä on pysynyt hallinnassa ja ollut viikoittain alle 15, joten asiakkaiden tarpeeseen on pystytty vastaamaan. Kotiuttamisen tuen tiimistä siirtymistä kotihoidon piiriin on ollut välillä viivettä, mutta tilanteet on pystytty ratkaisemaan toimialojen välisellä yhteistyöllä.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja tiimityö

Henkilöstöä on otettu mukaan kehittämiseen (toimiva tiimi – konsepti ja lean). Toimiva tiimissä on useampi kentältä noussut tarve kehittää yksittäisiä asioita ja laatia niihin yhteiset ohjeet. Tällaisia pieniä asioita voi olla mm. Perehdytysohjeet tai kotikäyntirepun sisältö ja hoito-ohjeet. Näihin tiimeihin valitaan osallistujat koko Pohjanmaan hyvinvointialueelta ja osallistaen jokaiselta ammattinimikkeeltä. Toimiva tiimi on ollut Vaasassa käytössä ennen kuntayhtymää ja se on nähty tärkeäksi keinoksi saada kaikki osallistumaan. Toimivassa tiimissä yhtenäistetään toimintatavat, jotta voidaan varmistaa tasavertainen asiakkaiden palvelu.

Teknologiaa on lisätty ja uudenlainen tapa tehdä työtä on rekrytoinnin ja myös työterveyden näkökulmasta ollut tärkeää. Työntekijät oppivat uutta, uusia tapoja kehittää kotihoitoa ja tuottaa palveluja. Kotihoidon alueella toimii 3 teknologiasta vastaavaa, jotka ovat mukana valtakunnallisissa foorumeissa tuoden hyvinvointialueelle uutta tietoa ja osaamista. Teknologian lisääminen on tuonut asiakas- ja lääketurvallisuutta ja lisännyt kustannustehokkuutta. Se on myös osaltaan lisännyt ekologisempaa kotihoitoa (etäkäynti).

Kotihoidossa hoidetaan kaikkia yli 18- vuotiaita henkilöitä. Suurin osa asiakkaista on ikäihmisiä. Kotihoidossa tarvitaan erilaista osaamista ja myös muiden ammattilaisten osaamista tulee tämän vuoksi hyödyntää. Esimerkiksi kotihoidosta voidaan konsultoida muistikoordinaattoria tai pyytää yhteiskäynnille kotiin.

Erillisen geriatrisen tiimin ylläpitäminen kotihoidossa ei ole kustannustehokkuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Asiakkaan tarpeiden mukaan käynnit toteutetaan yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa.

Resurssien tarkoituksenmukaisen käytön vuoksi henkilöstöä voidaan tarvittaessa siirtää alueiden välillä. Tällöin asiakkaan kotikäynnillä voi käydä eri työntekijöitä. Jokaisella asiakkaalla on kuitenkin nimetty omatyöntekijä ja työntekijöillä omat vastuualueensa. Toiminnan turvaamiseksi henkilöstöresurssien on voitava liikkua tarpeen mukaan.

Kuntouttava työ kotihoidossa ja sairaalajakson jälkeen

Asiakkaan kotiutumiseen ja kuntoutukseen on pyritty vaikuttamaan Vaasan kaupungilla jo vuodesta 2017, kun kotihoitoon perustettiin erillinen päivystystiimi. Tiimi toimi sellaisenaan aina kuntayhtymän alkuun, jolloin se siirtyi kuntoutukselle. Tavoitteena on ollut jatkuvasti kuntoutusnäkökulma (arkikuntoutus). Päivystystiimi on koostunut eri ammattiryhmistä. Myös kotikuntoutusta on aloitettu samoihin aikoihin, jolloin kotihoitoon palkattiin useampi fysioterapeutti ja toimintaterapeutti. Tällä hetkellä kotikuntoutusta ja tehostettua kotikuntoutusta tarjotaan koko hyvinvointialueella, eikä kotihoidon asiakkuutta tarvita.

Pitkä sairaalajakso voi vaikeuttaa kotiin siirtymistä ja heikentää toimintakykyä. Kotiuttamisen tuen tiimi mahdollistaa nopean ja sujuvan kotiutumisen ja lisää mahdollisuuksia jatkaa kotona asumista mahdollisimman itsenäisesti. Jos kotiuttamistuen tiimin jaksolla todetaan, ettei toimintakyky palaudu, siirtyy asiakas muiden säännöllisten palveluiden piiriin, joita voi olla muun muassa kotihoito. Kotiuttamisen tuen tiimi aloitti toimintansa syksyllä 2025 Vaasassa ja Pietarsaaressa vuoden 2026 alusta alkaen. Muun alueen osalta kotiuttamisen tuen tiimin toimintaa vastaa kotihoidon ja kotikuntoutuksen yhteistyö.

Kotikuntoutuksessa työskentelee fysio- ja toimintaterapeutteja sekä lähihoitajia. Kotikuntoutuksen turvin voidaan varmistaa tarvittava kuntoutus sairaalajakson jälkeen. Kotikuntoutukseen ei tarvita erillistä lähetettä, vaan niin asiakas kuin sote-ammattilaisetkin voivat olla suoraan yhteydessä kotikuntoutuksen työntekijöihin ja sopia ensimmäisestä arviointikäynnistä. Sairaalasta kotiutuvan asiakkaan jatkokuntoutuksesta ollaan usein yhteydessä jo suoraan sairaalan fysio- tai toimintaterapeutin toimesta. Kotikuntoutus tekee tiivistä yhteistyötä kotihoidon kanssa, jotta varmistetaan moniammatillinen yhteistyö asiakkaan edun mukaisesti.

Sektorijohtaja ikäihmiset Kotanen Heidi
ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 05.10.2026 § 63
ÖVPH/4268/00.02.00/2025

Valmistelija Kotanen Heidi
Olin Paula
Pellfolk Tony
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Asia palautettiin jatkovalmisteluun.

Aluevaltuuston jäsen Ramidera Mahdi esitti keskustelun aikana, että asia palautetaan jatkovalmisteluun, koska vastauksessa ei käsitellä riittävästi aloitteessa esiin tuotuja konkreettisia kehittämistarpeita. Jatkovalmistelussa toivotaan:

-konkreettista arviota kotihoidon kapasiteetista, henkilöstöresursseista ja pullonkauloista sekä kehittämissuunnitelmaa siitä, miten kotihoidossa vastataan kasvavaan palvelutarpeeseen

-tarkempaa selvitystä mahdollisuudesta perustaa liikkuvia kotihoitotiimejä, joilla on erityisosaamista geriatriasta, muistisairauksista ja palliatiivisesta hoidosta

-arviota siitä, miten sairaalajakson jälkeistä kotikuntoutusta voidaan vahvistaa ja miten nykyisten toimintamuotojen kapasiteetti vastaa tarpeeseen

-arviota siitä, miten kotihoidon suunnitteluvälineitä, tiimipohjaista työskentelytapaa ja henkilöstön jatkuvuutta voidaan kehittää

-selkeämpää tulevaisuuden näkymää siitä, miten geriatrinen ja gerontologinen osaaminen turvataan ikääntyneiden määrän ja hoidon tarpeen kasvaessa

-selvitystä mahdollisuuksista tehdä suunnitelmallista yhteistyötä Vaasan Åbo Akademin ja alueen gerontologisen tutkimuksen kanssa, jotta henkilöstön riittävyyttä ja kuormitusta voidaan arvioida selkeämmin ja esittää konkreettisia toimenpiteitä nykyisten resurssivajeiden ratkaisemiseksi.

Esitystä kannatti muun muassa Sari Ala-Heikkilä, joka esitti lisäksi, että jatkovalmistelussa vastataan siihen, millainen turvallinen kotiuttamisprosessi on, miten henkilöstön siirtymisiä asiakkaiden välillä voidaan tehostaa ja miten varmistetaan riittävä osaaminen toimintakyvyltään heikompien asiakkaiden hoidossa. Lisäksi valtuutetut Miettinen, Backull ja Caldén kannattivat palautusesityksiä.

Aluevaltuusto hyväksyi tämän jälkeen yksimielisesti asian palauttamisen jatkovalmisteluun.

Liitteet

Liite 1 ALOITE VAASAN KOTIHOIDON JA VANHUSTENHUOLLON LAAJENTAMISESTA

Jakelu